DISPUTATIO INAUGURALIS MEDICA
De
AMPUTATIONE MEMBRORUM SPHACELATORUM, EORUMq; SECURA MEDELA.

Quam
ANNUENTE DIVINI NUMINIS GRATIA.
IN ILLUSTRI ACADEMIA FRIDERICIANA
RECTORE MAGNIFICENTISSIMO, SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO,
DN. FRIDERICO WILHELMO,
ELECTORATUS BRANDENB. HEREDE &c. &c. &c.
Gratioso Facultatis Medicæ Consensu
PRÆSIDE
PRO-RECTORE MAGNIFICO DESIGNATO
DN. FRIDERICO HOFFMANNO, D.
MEDICINÆ ET PHILOSOPH. NATURAL. P. P.
MEDICO ELECTORALI AULICO,
Patrono, Præceptore ac Promotore suo
omni observantiæ cultu devenerando,
PRO GRADU DOCTORALI,
Immunitatibus atque Privilegiis More Majorum ritè impetrandis,
D. XXVI. Junii MDCXCVI. Horis Ante- & Pomeridianis
IN AUDITORIO MAJORI
Publicæ eruditorum disquisitioni subjicit.

EBERHARDUS Barnstorff/
Rostochiens. Megapolitanus.

HALÆ MAGDEB. Literis Christiani Henckelii, Univ. Typogr.

DISPUTATIO MEDICA INAUGURALIS
De
AMPUTATIONE MEMBRORUM SPHACELATORUM EORUMq; SECURA MEDELA.

§. I.

Nullus affectus atrocior & crudelior quam Sphacelus est, ubi nobis viventibus integræ partes corporis immanes inter cruciatus & æstum igneum putrescunt & moriuntur: Neque is perfunctoriè saltim infestat aut ad salutem, ut alii morbi solent, terminatur: sed ubi semel nidum suum elegit, pertinacissimè inhæret & non tantum illam partem quam aggreditur mortificat; sed citato pede progreditur & sæpius totam microcosmi machinam destruit. In tanti affectus atrociâ quid medico agendum sit & quid officii ejus ratio poscat paulo penitius in præsentiarum expendere animus est. Quoniam autem pro diversitate individuorum & ingenii sui magis vel minus maligni ac concursus vehementiæque symptomatum gradus suos habet ac multum inter se distat & variat, hinc non eadem auxilia eandemque medendi rationem ac viam exigit; Sed nonnunquam inter initia statim per valentiora remedia pars ad cor-

ruptionem vergens custodiri & integra servari potest, nonnunquam autem, malo majores vires adepto, corrupta & mortua pars corporis a viva separari & exstirpari debet. Placet itaque loco speciminis inauguralis de securis ac certis contra infensissimum hunc corporis nostri hostem in præsenti disputatione paulo fusius agere: Imprimis autem qua ratione & methodo partes jam totæ corruptæ & emortuæ amputandæ & separandæ sint circumspectius paulo decernere, annectendo simul indicationes utilissimas, cautelas & succinctam operationis ipsius methodum. Altissimum Numen gratia & auxilio suo assistat conatibus hisce!

II.

Ut autem feliciter progrediamur in apte disponendis & decernendis remediis contra perniciosissimum hoc malum præsentissimis, e re fore duco in antecessum paucis delibare atque attingere, qua ratione gangræna a sphacelo differat & quibus signis uterque affectus multum inter se cognatus dignosci queat. Gangræna autem dicitur a χραινεῖν quia maxime exedit & devorat instar Lupi vel Cancri; Quare omnes Novi Testamenti interpretes gangrænam in *Epist. Pauli 2. ad Timoth. cap. 2. v. 17.* per cancrum verterunt. Est autem pessimus inflammationis comes & incipiens partis corruptio: Si autem jam eo processit, ut pars corruptione extincta & emortua sit, sphacelus nuncupatur. Hinc benè gangrænas *Galen. L. 2. ad Glauconem* nominat eas, quæ ex magnitudine inflammationis fiunt mortificationes nondum tamen integræ factæ & confirmatæ sunt. Mali autem hujus tanta vis ac tyrannis est, ut nisi celerrimè succurras, facile

af-

affecta pars mortis habitum repræsentet h. e. vitæ, sensus & motus extinctionem tetramque putredinem contrahat: Et partis affectæ mortificatio incipiens tantæ est ferocitatis, ut nisi, quis ruptâ omni morâ præsentissimas tulerit suppetias, laborans particula emortua vicinas sedes invadens ulterius serpat totaque membra enecet ipsumque hominem jugulet: Sphacelus vero dicitur a σφαζεῖν jugulando s. enecando, quoniam necrosin inducit partibus. Hæc autem gangrænam præsentem in inflammata parte prænunciant, si nimirum coloris floridum quod in inflammatione adfuit, extingvitur, deinde dolor & pulsus sive arteriarum motus ipsi ægro antea sensibilis, nondum finitâ adhuc morbosa dispositione, remittunt, & pars antea dura ac renitens mollis fit & livida sensu quodammodo destituta, & cutis a carne facile sejungitur, sique premitur digitis in profundum cedit nec postea revertitur, aut resilit. Sphacelus vero appellatur, ubi coloris flos perit, aut pars livet aut nigrescit & tumida mollis & prorsus cadaverosa apparet, nec calor nec pulsus nec dolor aut sensus ullus amplius adest, ut etiam citra doloris sensum altè scalpellus in partem adigi queat, pustulæ quoque & vesicæ copiosæ talismodi in partibus apparent; si aperiuntur laticem acrem fundunt, & nigredinem a corrosivo sale gangrænoso inustam subtus recondunt.

III.

Occupat hîc affectus frequentius partes sangvine copioso vel ejus vivido influxu destitutas, ut tendinosas nervosas & corporis extrema, quâre frequentius videmus manuum & pedum digitos ipsumque scrotum hoc malo laborare: Porro adoritur corpora diuturno morbo vel senio emaciata & confecta; ubicunque enim vi-

res ibi etiam tenuissimæ sanguinis & fluorum vitalium particulæ deficiunt, ubi autem harum defectus ibi circulatio humorum remissor & impeditior est, ubi hæc, ibi facilis ad putredinem dispositio præsto est. Deniq; hic affectus sæpius quoque prehendit cachecticos, hydropicos, paraliticos, scorbuticos & omnes qui impurum sanguinem & paucos spiritus in venis alunt. Ossibus hic morbus accedit, cum caro ipsis circumdata tetros gignit ichores sive depravatam saniem, quæ virulentiâ suâ ea induit ac fœtidissimâ putrilagine consumit; sphacelus enim ossibus innascitur gangræna non.

IV.

Quod causas truculenti hujus mali concernit, breves erimus in illis allegandis aliud instituti ratione exigente, e re tamen erit non plane illas negligere, quo remediorum ratio, illorumque modus agendi magis innotescat clariorque appareat. Compertum autem ex Physiologia mechanica est, sicuti totius corporis: sic etiam cujusvis partis animantis vitam & sanitatem versari in perenni ac jugi succorum & principaliter sanguinis circulari motione debita & æquali, tamdiu enim viva adhuc pars dicitur, quamdiu sanguinis circulatio per illam adhuc salva & libera est; Sic paralyticorum membra, utut sensu & motu animali privata sint, vivere tamen dicuntur quoniam adhuc vitalis purpura per illa ipsa fertur & per circulum revolvitur. Proinde uti mors totius, sic etiam certæ cujusdam partis mortificatio consistit in circulatione sanguinis cessante & penitus destructa: simulac enim humorum in circulum abiens motus in parte quadam corporis nostri perit, protinus elementa partes fluidas & solidas componentia a se invicem secedunt & vinculum ac unionem pristinam

de-

deserunt, unde fœtidissima putrilago emergit; quando enim internus sanguinis motus progressivus cessat statim externum aëris fluidum jus acquirit in partem hanc, motumque alienum introducit, qui, cum texturæ nativæ destructorius sit, corruptionem cadaverosam & putredinem accersit. Motus enim circularis est præcipuum naturæ instrumentum, quod non tantum in unione vitali elementa sanguinis valde heterogenea servat: verum etiam tali ratione a putredine, quæ secessio partium a se invicem totum componentium est, egregie defendit & tuetur. In sphacelo itaque omnis motus & circulus sanguinis vitalis extinctus est & externo fluido jam obsecundare & in putrilaginem abire incipiunt partes solidæ. In gangræna vero, quæ ut, jam supra dictum, incipiens sphacelus est, motus ille vitalis penitus quidem non extinctus, tardus tamen impeditus & extinctioni proximus est.

V.

Ex hisce adductis jam facile constabit ratio, quare a frigore penetrantissimo, quale est in Sveciâ, Norwegiâ, Curlandiâ, Livonia &c. maxime si corpora impura & emaciata tangit, quare porro a ligaturis fortissimis partium luxatarum vel fractarum, item ob graviorem contusionem & ambustionem partis, frequentissime generentur gangrænisationes; simile quoque accidit a prohibita transpiratione, quando nimirum partibus valde inflammatis vel erisypelaceis, ubi jam tum pori obstructi & compacti humores sunt, applicantur frigida aquea, oleosa, emplastra aliaque obstruentia & poros angustantia. Notabile est ex immissione manus ægri maligna febre laborantis in frigidam, sphacelum obortum fuisse, *de quo vid. Miscell. curios. Decur. II.*

A. III.

A. III. p. 145. Patebit jam porro ratio, quare illis personis, quæ impuros vappescentes & ad corruptionem sive dissolutionem elementorum sanguinis destructoriam vergentes humores possident, tam intrinsecè viscerum, quam externarum partium frequentes sphacelationes sint, uti id videmus in peste, ubi interiora ventriculi nigricantibus maculis & escharis conspiciuntur referta, Antrax & bubo glandulosarum partium quid aliud quam inflammatio fortissima cum sphacelo juncta est, a corrosivo virulento alcali inducta? Petechiæ nigræ mortis prodromi, quid aliud indicant quam leviorem & superficiarium sphacelum? Quod de scorbuticorum maculis latioribus etiam valet; deinde solenne quoque est cachecticos & ipsos paralyticos facillime tentari diro nostro affectu: In illis infarctæ jam partes a crassis impuris humoribus sunt, in hisce tardissima sanguinis circulatio & pulsus arteriarum debilis propter elaterem spirituum animalium, qui tonum ac robur fœnerant partibus, deficientem. Quapropter oportet ut praxin exercentes probe dignoscant & distinguant sphacelum qui ab intrinseca causa & sanguinis vitio dependet ab illo, qui foras & ab extrinseca causa saltim accedit. Et notabile est sæpius citra ullam causam extrinsecam & occasionalem sphacelum adoriri, uti videre licet *in Horstio. Lib. 9. observ. 22.* ubi quoque animadvertere est gangrænam in corpore cacochymico vi saltem purgantis fortioris introductam fuisse *v. ibid. observ. 25. Fernelius* de abditis rerum causis *L. 2 c. 15.* testatur se aliquando partem sphacelo affectam vidisse non solum sine causa externa sed & sine tumore aut rubore conspicuo, oborto primum dolore immanissimo, tandemque ægrum extinctum fuisse sine

febre

febre & symptomatibus gravioribus. Gangræna itaque quæ ab extra provenit longè citius & felicius sanationem admittit, nec tam citato pede progreditur, dum sanguis & humores balsamo suo genuino, quod custos putredinis est, adhuc abundant; secus fit, si ab intrinseca causa malum dependet, ubi longe periculosior est status, nec tam brevi humorum vitium emendabile:

VI.

Cum itaque noster affectus varias habeat causas & ratione vehementiæ suos gradus & quoad partes quas infestat magis vel minus periculosus fit, nec æqualiter semper totum membrum corrumpat & mortificet, sed sæpius saltem ejus partem & quandoque tantum superficialiter & nonnunquam satis profunde destruat; hinc remedia ad hoc malum expugnandum non ejusdem generis sunt, nec illorum applicatio & medendi methodus una eademque semper est. Prudentis itaque est pro conditione & statu morbi convenientia adhibere remedia: aliud enim auxilii genus exigit membrum totum emortuum & corruptum, & longe aliud, si saltim pars quædam vita exuta est, reliquâ vero integrâ. Illud tamen breviter summatimque monemus, omne corruptum ac emortuum quod non amplius a naturæ regimine dependet, separandum ac disjungendum esse a reliquâ sanâ parte, sive provida natura, quæ etiam hîc sui custos, conservatrix & medicatrix est, sola instituat separationem illius, quod leviter saltim infestum est, sive ope & arte chirurgi graviter corruptum amoveatur. Notabile autem est, ipsam naturam non tantum carnem emortuam a sana providè separare (quod apparet si circulus ruber exquisiti sensus

inter ſanam atque mortuam carnem & materia albicans. puris ſpisſioris inſtar ſeſe oſtendit) verum etiam integra ſæpius membra quod mirabile eſt a corpore ſejungere. Sic integrum brachium, ægro ſanitati poſtmodum reſtituto, ſolius beneficio naturæ ſeparatum legitur in *Th. Barthol. Hiſtor. anatom. 69. Cent. 1.* & *Cent. 5. Hiſt. 63.* it. *Cattier obſerv. 13.* Memorabile non minus eſt, Conſulem ſeptuagenarium de quo mentionem facit *Nicol. Tulpius L. 4. obſerv. 51.* laboraſſe tibiâ adeo corrupta, ut a Medico ipſi conſultum fuerit, quo curaret ſerrula ſibi eam præſcindi, quibus monitis autem non paruit homo imperio aſſvetus, ſed potius miſerè perire volebat: factum hinc eſt, ut tendinibus ac nervis ob diutinam moram ab acri pure eroſis, totus pes vitiatus ſedibus ſuis exciderit, ut adeo & ipſa natura ſatis clarè indicit remedium amputationis ſ. extirpationis; ſicuti autem hæc locum habet uti totum membrum corruptum ac infectum eſt, ita e contra ubi membrum ſaltim quoad partem laborat & necroſi tactum, alia ſanandi via ineunda eſt, quæ maximè conſiſtit in hoc, ut ſanguinem benignum reddamus, obſtructiones removeamus & laudabilis ſanguinis influxum & refluxum partem corruptioni proximam promoveamus. Hoc pacto quod ſanum eſt defenditur, emortuum vero facile ſeparatur & laudabile pus, quod optimum reconvaleſcentiæ ſignum præbet, movetur.

VII.

Ut autem affectus & ſymptomatum ætiologia & modus agendi remediorum eo planius eniteat, breviter ſaltim totam rem perſtringemus. Nimirum certiſſima res eſt, partem facilius corrumpi, ſi ſanguis ibi hæret eccentricus fixus & immobilis, hac enim mora

æſtum

æſtum concipit vehementisſimum pars laborans, dum globuli ætherei per obſtructos ac infarctos membri poros celerrimè rotantur et reverberantur. Æſtus hic, qui motus attritivus vehementisſimus eſt, inſtar ignis nativum ſanguinis elementorum contextum & craſin planè diſſolvit & deſtruit, cutim a carne ſeparat & fluoribus intenſam acrimoniam ingenerat, unde in partibus gangrænoſis non ſecus ac ab igne ambuſtis dolores, eroſiones, puſtulæ, veſicæ acerrimam lympham fundentes obſervantur. Sicuti enim igneæ æthereæ particulæ velocisſimo ſuo motu & ipſas fluidas & ſolidas partes dilacerant ac deſtruunt: pari ratione id fit a motu ætheris vehementisſimo in parte obſtructâ ſuſcitato. Ignem, dum crematione ſuâ contrahit, criſpat partes, poros deſtruit, ut lucis radii in illis ſuffocentur, nigredinem partibus inducere, notum eſt: eodem modo id fit in noſtro affectu, ubi corroſivum igneum illud ſal ſimiliter agit. Præterea effluvia ſatis actuoſa, corroſiva, ex parte laborante evecta ſanguinem & corporis noſtri ſuccos in motu ac mixturâ ſuâ turbant, & partim febrim ac ſitim incendunt; partim virium magnam jacturam pariunt. Quamdiu itaque deſtructorius motus in affectis partibus viget & ulterius ſerpit, tamdiu res maximo in periculo conſtituta eſt. Prima hinc atque optima intentio medici eſſe debet, violentum hunc & naturæ infenſisſimum motum, mortem & putredinem inducentem, ſiſtere, *germ.* den Brand ſtillen: Peropportunè autem illud peragitur deobſtruentibus balſamico roborante ſulphure & ſale penetrante inſtructis. Sola enim hîc deobſtruentia ſanguini liberiorem motum, partibus debitam transpirationem, materiæ ætheriæ liberrimum itum ac reditum

tum

tum largiuntur atque concedunt:sic enim sanguinis & seri vinculum illibatum servatur, putredo arcetur & quod emortuum est sponte secluditur & pus, quod succus nutritius ob acescentiam in quam facile vergit albedine tinctus est, movetur.

VIII.

Ex classe autem remediorum, quæ prædictis indicationibus ex asse satisfaciunt certè primas tenent & famosissima sunt sale volatili oleoso acidum destruente imbuta vetegatabilia, uti ruta, salvia, angelica, levisticum, flores sambuci, baccæ juniperi & omnia salia volatilia urinosa vel oleosa reddita, ex quibus maximè eminet sal oleosum nativum penetrantissimum, camphora. Huc spectant etiam sale quodam alcalino fixo amaro imbuta uti scordium, carduus benedictus, aristolochia rotunda, aloë, centaurium minus, absynthium, item oleo balsamico imbuta: uti myrrha, thus, mastiche, balsamum peruviamum &c: Vel denique incisoriâ vi agentia uti sal ammoniacum, lapis medicamentosus Crollii, vitriolum tam martis quam veneris, aqua calcis vivæ, cineres clavellati, spiritus vini & vinum ipsum. Ex hisce jam dictis parata cataplasmata & fotus, (qui penetrant promptissime & longe exquisitioris operationis sunt quam emplastica) calidè, & crebrius applicata divinam afferunt opem, dum unita quasi vi partim incidendo & deobstruendo, partim tonum membri labascentis roborando simulque putredinem arcendo perniciale hoc malum feliciter depulsant. Instar omnium autem duo sequentia a Magnifico Domino Præside ex singulari affectu mihi communicata remedia, quæ præstantissimam opem innumeris vicibus tulerunt, laudari merentur. Nimirum accipe Radicis an-

angelicæ, leviſtici ana unciam unam', herbæ ſcordii, rutæ, carduibenedicti, ſalviæ ana manipulum unum, myrrhæ, maſtiches ana drachmas ſex, ſalis ammoniaci unciam unam ſemis, viridis æris drachmam ſemis, aluminis uſti drahmas tres: Hæc omnia conciſa atque contuſa coque in aquæ calcis vivæ, vini francici & ſpiritus vini camphorati partibus æqualibus. Alterum eſt ſolutio florum ſalis ammoniaci vitriolatorum in ſpiritu vini non rectificato adjecta debita quantitate camphoræ. Notandum autem circa uſum horum remediorum, quod ſi malum nimis profundè & altius lateat inque carnoſis partibus conſiſtat, prius inſtitui debeant ſcarificationes, partim ut ſanguis aceſcens & corruptus, qui in membro laborante compingitur, evacuetur; partim ut vis medicamenti ad ipſam labem propius pertingat. Et vanus ac inanis hic Practicorum nonnullorum metus eſt, qui aëris acceſſum putrefactionem facilitare cenſent; ſatis enim maturè affectæ parti debitis remediis impoſitis proſpici debet. Minus autem commodè scarificationes hæ inſtituuntur in partibus tendinoſis, manuum pedumque digitis, & ubi maximus æſtus adhuc cum rubore perſpicitur, felicius id fit in partibus carnoſis jam corruptis vel corruptioni proximis, ubi profundæ scarificationes locum habent. Illud autem admirationem meretur, poſt scarificationem peractam in partibus mirum tumentibus, detumeſcentiam ſenſibilem illico deprehendi cum flatuum emiſſione, luculento indicio: non ſaltim infarctum humorum, ſed & expanſivam elaſticam vim grandiores tumores gignere.

IX.

Quo autem in ſanandis gangrænoſis membris

 ſecu-

ſecurius procedamus, non debent negligi interna, quæ externorum virtutem mirifice ſecundant: talia autem ſunt omnia alexipharmaca & diaphoretica quæ ſanguinis mixturam in craſi & motu ſuo ſervant & tranſpirationem liberiorem inducunt. Ex his autem virtutis expertiſſimæ ſunt liquor cornu cervi ſuccinatus, ſpiritus bezoardicus Buſſii, tinctura bezoardica media & volatilis, diaſcordium liquidum, Eſſent. theriacalis, theriaca cœleſtis & omnia ſalia volatilia oleoſa. Euporiſton autem præſtantiſſimum quod plus centum vicibus incredibili effectu intentioni tum Magni Hoffmanni, Dn. Patroni ac Præceptoris mei ad cineres usq; colendi, tum etiam aliorum ſatisfecit, ſequens eſt, Recip. vini rhenani optimi libram unam, ſucci cancrorum recentis uncias tres, theriacæ drachmas duas, lapidum cancrorum drachmas tres: blando calore hæc misceantur & pro duplici doſi bibat ægrotans, obſervando debitum & temperatum ſudoris regimen. Præterea ex alexipharmacis & noſtro ſcopo inſervientibus duo maxime eminent, quæ sociata excellentiſſimam vim exerunt, ſunt autem nitrum & camphora; Si verbi gratia ad drachmam unam nitri addatur ſcrupulus unus camphoræ. Nitrum ſanguinem & ſerum fluxile reddit, quod patet ſi ejus ſolutio ſanguini congrumato affundatur, humorum acredinem contemperat, febrim extinguit & balſamicam vim humoribus fœnerat: Notatu enim dignum eſt, nitro artificiali ſeu regenerato in aqua ſoluto ſanguinem e vena emiſſum diutisſime floridum ac purpureum in thermometro ſervari poſſe. Camphora autem effluviis ſuis tenuisſimis evaporationem ſalium morboſorum vehementium & particularum obſtruentium promovet, ſicque æſtum egregie extinguit.

guit. Circa horum remediorum usum tenendum eſt, primo ut in longè largiori doſi quam mos eſt offerantur & repetitis ſæpe vicibus: cum malum non patiatur moram & præſens periculum emendationem ſangvinis urgeat: deinde ut, ſi ex intrinſeco principio malum ſuccreſcat plus illis fidamus quam externis; Et ſi ſcorbutica labes ſubeſt, ut ſæpius fit (& conſuli poſſunt *Evgalenus de ſcorbuto & Henricus Reinbuyſen obſervat. chirurg. Part. 2. obſerv. 40. Horſt. Lib. 9. Obſerv. 25. pag. 453.*) antiſcorbutica ſpecifica immiſceantur, ſi autem lues gallica fons & origo mali, confert, & remedia huic malo accommodata in uſum trahere.

X.

Hac methodo ſi quis aggreditur gangrænam vel ſphacelum, is feliciter in ejus ſanatione procedet & impedire poterit ne malum ulterius progrediatur & putredine jam tactam partem naturæ beneficio reſtituet. Natura enim loco carnis emortuæ facile reponit, benigno jam ſangvine reddito, damnum, & novam carnem progenerat: modo obſervetur ut reſtituta jam parti gangrænoſæ circulatione, illud quod emortuum aut corruptum eſt, maxime ſi grandis & carneæ eſt molis externa ope chirurgi prudenter ſeparetur & amoveatur. Varii autem ſeparationis modi hic concurrunt, qui paſſim in chirurgorum & medicorum libris proſtant & celebrantur. Nonnulli cauſticis corroſivis id peragere volunt & ſcarificatione profundiori inter partem ſanam & mortuam factam inſpergunt pulverem ex arſenico vel imponunt unguentum ægyptiacum cui hoc admixtum eſt. Alii butyrum antimonii cum ſublimato corroſivo remixtum in uſum trahunt, qui celebris modus fuit *Domini Polegrini*

Me-

Medici Galli de quo legi meretur Charas in Pharmacop. reg. pag. 293. Alii id oleo vitrioli vel ſalis uti *Faber in Chyrurg. Spagyric. pag. 172.* præſtare conantur. Quidam actuale cauterium præferunt, quo inurunt quicquid infeſtum eſt. Recentiorum plurimi novaculâ utuntur & quicquid peccat vel corruptum eſt reſecant. Certum hoc eſt quo citius totum illud quod peccat tolli poteſt eò melius eſſe, ne fiat recidiva: Hinc ex omnibus modis poſtremus valde arridet, & hic etiam uſitatiſſimus & ſemper adhibendus ſi caro muſculoſa altius infecta eſt. Denique conſtat etiam attentâ praxi & frequenti experimento, cauſtica illa virulenta qualia ſunt arſenicum & mercurius ſublimatus externè applicata penetranti ſuâ acrimoniâ funeſta ac ſæviſſima ſymptomata in nervorum ſyſtemate excitaſſe. Equidem arſenicum in quantitate epotum necat perfectè hominem, ſed non id præſtat per ſolam eroſionem membranarum ventriculi & vaſorum ſanguiferorum apertionem; verum maximè, quod vim ſuam volatilem cauſticam nervis ac cerebro etiam communicet, diriſſimos ſpasmos & convulſiones ibi excitans: Accedit quod hujus generis venena maligna ſua acredine ſolidis partibus ſphacelum quendam inducant, abunde id teſtantibus maculis nigris poſt aſſumptum arſenicum in ventriculo repertis. Notatu dignus eſt *nuperrimus caſus ad amplisſimam Facultatem Medicam Academiæ hujus Fridericianæ miſſus*, ubi ab arſenici ſcrupulis quatuor marito a malitioſâ uxore oblatis non ſolum ventriculi membranæ eroſæ & in particulas carneas diſciſſæ repertæ fuerunt cum magnâ extravaſati ſeri ſanguinei copiâ verum etiam ipſum virili membrum nigricans & ſphacelo affectum deprehenſum fuit, ſimile ferè exemplum literis prodi-

dit

dit *Salmuthius Cent. 1. Observ. 10.* Cui ſubiungi quoque meretur a Viro Excellentiſſimo Dno. D. Stahlio, Patrono atque Promotore ſtudiorum meorum graviſſimo mihi communicata hiſtoria oppido rara. Sc. nobilis loco non procul diſſito alchymiæ operam navans conduxerat mercenarium ad contundenda & præparanda viliora quædam altiori operationi ac proceſſui ſubminiſtrantia. Hic cum aliquando portionem arſenici deflagraſſet, forte fumum per os naresve attraxerat, ſtatimque una vel altera hora poſt laſſitudinem & inſoliti quid in corpore ſentit; confert ſe proptera nobili ſociisque inſciis in lectum, cumque abſentia ipſius vix attenderetur, tertio demum die inopinato plane emortuus, toto corpore lividus, ater, cadaveroſus, virgâ mirum quantum erectâ ſphaceloque una cum toto infectâ deprehenditur.

XI.

Ut autem conſtet quantum & quando ſolis ſcarificationibus & fotibus hic fidendum ſit, legi meretur *Riverius Centur. 1. Hiſtor. 84. & 86.* ubi gangrænam brachii manusque feliciter his ipſis ſublatam eſſe teſtatur. Nos nihilominus præ omnibus hic adhuc ſemel commendamus modum recentiorum. Ante aliquot annos hîc loci vir ſexagenarius melancholicæ conſtitutiouis & vitæ ſedentariæ indulgens alvi adſtrictione laborans hyeme intenſisſima corripitur de nocte præter omnem exſpectationem crudeliſſimo dolore cum rubore ac tumore in ultimo articulo digiti minimi, hic tumor per brevi totum occupabat brachium cum calore intenſisſimo febre & virium præcipiti lapſu, mox totum nigreſcebat, articulus autem ubi

C do-

dolor exordium sumserat, omni sensu privatus erat, hinc forcipe ejus amputatio peracta fuit; Toti autem brachio calide duplicatis linteis spiritus vini camphoratus & urina humana, in qua sufficiens quantitas salis ammoniaci & vitrioli soluta erat, applicata fuit & quidem singulis diebus sex ad minimum vicibus. Interne exhibitum fuit crebrius nitrum præparatum cum camphora, item tinctura bezoardica cum spiritu cornu cervi & nitri remixta: Præterea potiones cordiales confortantes ex aquis destillatis & pulveribus cordialibus præparatæ offerebantur, quibus remediis effectum, ut intra quatuor septimanas æger sanitati plenarie fuerit restitutus. Hæc gangræna a causa interna nata & in parte tendinosa excitata periculosissima fuit, partim quod ab aëris frigore tubuli atque canales corporis plurimi obstructi erant, partim quatenus in totum sanguis crassus & austerus erat & particulæ acres corrosivæ in parte affectâ susceptæ a venis vasulisque lymphaticis, sicque ad sangvinem revectæ ejus totam massam turbabant. Mentio quoque injicienda est singularis cujusdam casus, qui itidem hic locorum contigit, dum militiæ Præfectus in inferiori spinalis medullæ parte globulo plumbeo percussus quoad truncum inferiorem pedes & inferiorem ventrem totus paralyticus omniq; sensu & motu privatus evaderet. Accidit hinc ut musculi ani vastiglutæi quibus nullus sensus inerat, ad magnam superficiem corriperentur putredine, colore nigricante & cadaveroso fætore: Hæc putredo latissime serpebat, hinc commendata fuit carnis omnis emortuæ excisio, & aliquot libræ hujus carnis sine ullo dolore usque ad ossis acetabulum excisæ fue-

re

re, dumque caro florida appareret, probe defensa ab aëre fuit, fovea ſtuphis linimento balſamico imbutis, quod conſtabat ex terebint. myrrha, maſtich. olibano, balſamo peruviano, oleo lumbricorum & ſpiritu vini camphorato. Quodque maxime admiratione dignum ingens hæc cavitas intra quinque ſeptimanarum ſpatium tota iterum carne recluſa erat: (*ambos hosce caſus Magnificus Dominus Præſes in collegio ſuo Practico - Caſuali nuperrimo fuſius dictitavit ad calamum.*)

XII.

Eſt igitur, ſi gangræna proſerpens late contagio ſuo funus partis, inde & corporis minatur, totumque membrum occupavit & enecavit, unicum & ſecuriſſimum, quamvis miſerum & crudele remedium amputatio ſeu exſtirpatio partis. Enſe enim *juxta Ovidium* reſcindendum eſt corruptum membrum ne pars ſincera trahatur. Quod enim emortuum eſt & ad vitam amplius revocari nequit optime a viva parte ſeparatur. Satius namque eſt motum alicujus partis perire quam hominem totum, & conſultius eſt *cum Celſo* anceps in re gravi experiri auxilium quam nullum; & melior ſemper eſt dubia ſpes quam deſperata ſalus: imo ſatis tuta illa videtur curatio cujus effectus eſt ſalutaris. Nolumus hic multa verba facere, utrum nimirum membrorum amputatio fieri ſalva conſcientia poſſit: Evolvi de hac re meretur *Zachias in quæſtionibus Medico-legalibus lib. 8. Tom. 2. quæſt. 4.* Sufficit nobis, ipſam naturam provide ſuâque ſponte ſeceſſum integrarum partium interveniente pure a corpore moliri, uti hiſtoriæ ſuperius allatæ id comprobant. Imo innumera exempla feliciſſimum hujus operationis ſucceſſum ſufficienter confirmant, legi poſſunt hanc in rem *Bartholinus Cent.*

3. Hist. 84. Binningerus Cent. 2. Histor. 19. Petrus Marchette Observ. chirurg. 15. Henricus Roonhusen Lib. 1. observ. chirurg. 25. Rossius Consult. chirurg. 13. & ipse devenerandus Dn9 Parens meus olim in patria operationi huic in aliquot militibus Danis ab expugnatione urbis Wismariæ tum temporis Rostochium reversis, quibus frigus pedes mortificaverat, feliciter peractæ moderator & testis adfuit. In negotio tamen hoc arduo & cum magno vitæ discrimine conjuncto magna circumspectione opus est, unde semper admonendos esse chirurgos arbitratur *Excellentissimus Ammannus in Parænesi p. 113.* ne fingant necessitatem; & firmissime sumus persvasi, quod multi ob inscitiam & neglectum chirurgorum, imo ob defectum valentium & generosorum remediorum torturam hanc pati cogantur. Quare Medicos ad tales operationes vocatos non sine singulari circumstantiarum ponderatione de membro abscindendo vel conservando judicare debere, annotavit *Hofferus Lib. 4. c. 2.* cum haud adeo excusabilem errorem hic committi a fraudulentis vel imperitis hominibus posse, adducta ab iis exempla comprobent.

XIII.

Ut itaque circumspecte & cum ratione hoc in negotio versemur, ratione inviduorum & circumstantiarum breviter strictimque sequentia annotare placet. Primum nempe asserimus ad partis amputationem non semper necessario requiri ejus Sphacelationem præsentem, sed dantur casus ubi consulto absciditur pars, quæ nondum sphacelo affecta est, quod sæpius accidit, si nimirum a causa nimis violenta fere omnes dilacerati fuerint canales, ut succis vitalibus omnis transitus denegetur: tunc inevitabili necessitate mortificatio partis subsequitur & antequam id fiat, ad amputa-

tia-

tionem transeundum est. Si gangræna sisti non potest & celerius proserpit ita ut truncum corporis mox attingat, commode quoque instituitur hæc operatio. Tandem si diuturni & atrocissimi dolores nulla arte placandi cum ulceribus & erosionibus membrum quoddam occupant, nonnunquam optimo cum fructu ad hoc remedium refugêre Practici. Sic *Horstius lib. 9. observat. 20.* meminit sequentis historiæ. *Nimirum filia 22 annorum per triennium fistulosis ulceribus circa genu dextrum laborabat, hinc corpus consumtum, continuo dolebat pars affecta & quoniam totum tibiæ os una cum patella cariosum judicatum fuit, de pedis supra genu amputatione deliberatum, exstirpatum quoque est felici cum successu. Memorant quoque Miscellanea curiosa Dec. II. anno 8 observ. III.* propter solam dolorum vehementiam in usum vocatam fuisse, inflamatione nulla præsente, nec gangræna, nec sphacelo, quale exemplum memoriæ etiam prodidit *Binningerus Cent. 2. observ. 19.*

XIV.

Quod ipsam chirurgicam encheirisin spectat, antequam de illa nostra tradamus monita, opus est ut, quænam in antecessum, antequam illa instituatur, consideranda veniant, subnectamus. Sc. ante omnia semper primum deliberandum est, an sine vitæ periculo exstirpatio partis fieri queat? quod si enim tales partes sphacelus adoritur, quæ non commode deligari possunt & amplioribus arteriis & venis instructæ sunt, quæ dissectæ magnam sanguinis viriumque faciunt profusionem, satius intermittitur, deinde respiciendum & eo est, an vires ægri consentiant? Vires enim, quæ sunt vitæ conservatrices in subsidium venire necessario debent, siquidem metus, terror, dolor hæmorrhagia

 ni-

ingentem harum adhuc efficiunt iacturam: Ubi itaque vires vel ratione vehementiæ morbi succumbunt & pulsus atteriarum debilis est, & defectio animi præsens, ibi cautissimè cum auxilio hoc crudeli mercandum est; Si autem omnia ritè sese habent & indicationes hoc remedii genus luculentissimè urgent, quæstio oritur: quænam remedia ad facilitandam hanc operationem intrinsece propinari debeant? Vulgus chirurgorum & medicorum ad præcavendos dolores Opiata commendat geben einen Schlaff-Tranck ein / quod tamen hoc in passu valdè inconsultum videtur; ordinaria siquidem opiatorum, imo etiam duplicata dosis atrociam dolorum vix avertit, ceu hoc in rustico quodam cui pes sphacelo coruptus præscindebatur, oculis vidi, qui dentium stridore & ejulatu præsentes ferè omnes terrebat. Excessiva autem dosis si præbeatur, res est periculi plena, & verendum, ne sopitos ligatosque spiritus somnus sequatur sempiternus. Deinde opiata dum vaporoso suo sulphure spirituum activitatem & elaterem obtundunt, vires destruunt &, quo minus venenum gangrænosum foras propelli queat, efficiunt. Nihil namque magis auget & promovet malignitatem succorum vitalium, quam opium incaute exhibitum. Quapropter *Fallopius* usum narcoticorum in hac operatione penitus damnat. Idem tenendum quoque esse censeo circa usum opii post peractam operationem. *Horstius lib. citat.* recenset exemplum, ubi opiatum laudanum dederunt, nox quidem subsecuta fuit quieta, post vero leves accedebant lipothimiæ cum indiciis convulsionum. Desideratissima potius sunt vulgo dicta confortantia & quæ sanguini cordique tutelam præbent; talia autem sunt spirituosa analeptica

quæ

quæ blandis ſulphureis partibus inſtructa vigorem ſanguini & ſpiritibus addunt, v. gr. aqua cinnamomi cum vino Hiſpanico confecta, quæ omnium præſtantiſſima; aqua florum aurantiorum, liliorum convallium, alborum, roſarum, eſſentia ambræ, ſyrupus balſami peruviani, ſpiritus volatilis oleoſus cum oleo corticum citri recenti & cardamomi eſſentificatus. Hæc vel per ſe vel cum vino rhenano optimo combinata & bono hauſtu exhita egregiè roborant. Confert quoque tali in casu ex culina commendare juscula bonæ notæ refectoria ex vino, juſculo carnis, vitello ovi, ſucco citri, ſaccharo & cinnamomo parata; omnium optimum præſidium eſt, analeptica hæc cum alexipharmacis ſupra dictis commiſcere & conveniente doſi propinare. Reliqua remedia ut evacuantia, ſanguinis miſſiones, purgationes merito improbamus & rejicimus, utpote quæ ſpiritus depauperant & malignitatem in centro magis detinent.

XV.

Quoad actum operationis variæ inter authores moventur controverſiæ, quæ in loco nimirum celebrari debeat? Multi in articulo amputationem inſtituere ſvadent; moti his rationibus, quoniam ibi hæmorrhagia non metuenda, nec oſſium fit nudatio. Verum enim vero in praxi contrarium magis obtinet nec rationes deſunt prægnantes: In articulis enim non tam prompte junctura oſſium invenitur & cicatrix quoque difficillime inducitur, deinde malum non ſemper eſt in articulo ſed ſæpius in medio membri. Alia autem res eſt, ſi digiti articulus reſcindendus, quod optimè ſit in juncturis & quidem mit einer Kneipzange. Porro altera quæſtio eſt, utrum in parte ſana an emortua opera-

rari liceat? Utraque pars non destituta est rationum momentis: qui in emortua parte id fieri debere contendunt adferunt hæc, quia minor ibi dolor & minor quoque hæmorrhagia. *Galenus lib. 2. de curandi ratione ad Glauconem cap. 9.* scribit, membrum emortuum statim rescindere oportet, quo sanam partem vicinam attingit, *Item Vigo lib. 4. Chirurg. Cap.* 7. scribit incidendum est membrum sanum ita ut aliquid corrupti remaneat. In quam rem etiam consentiunt *Fallopius de tumoribus C. 26. Item Aquapendens Lib. I. cap. 19.*, at vero consilium hoc periculosum videtur, quoniam malum illud quod relinquitur ex facili se multiplicat, sensim obrepit & inficit. Contrarium statuit *Celsus Lib. 7. cap. 33.* hisce verbis: inter sanam vitiatamque partem incidenda scalpello caro usque ad os est, sicut neque contra ipsum articulum id fiat & potius ex sanâ parte aliquid excindatur quam de ægrâ aliquid relinquatur. Eandem sententiam fovent expertissimi chirurgorum *Paræus Lib. II. cap. 18.* & *Hildanus cap. 17. de gangræna.* Regula exceptionem patitur in tibiâ, in qua si sphacelus sit supra malleolos prope genu præcisio est facienda, quod enim relinquitur, nullum usum præstat, sed magnum incommodum ægro affert cum lingneo crure ipsi utendum sit pars otiosa in posteriora vergat. In brachio tantum conservetur quantum commodè alligandæ & aptandæ manui ferreæ sufficit. In digitis manuum & pedum in articulo id ipsum fieri debet, nervi & tendines incisi sursum attrahuntur & carne obteguntur.

XVI.

Ipsam Sectionem quod attinet, ante omnia implorandum est Divinum auxilium, & chirurgus eligendus qui prudens, pius expertus & omnia, quæ ad hoc opus

opus requiruntur inſtrumenta & alia neceſſaria in promptu habeat; prout hæc fuſius recenſet *Cornelius Solingen in Chirurgia pag. 378. & ſequent.* Ut feliciter reſpondeat inſtitutum, poſtea detineatur patiens vel imponatur in ſcamnum conveniens, deinde chirurgus trahat cutem, muſculos & carnem fortiter verſus ſanas partes, ut ſcilicet operatione peractâ oſſi denudato iterum obduci queant, deinde vinculo valido ſatis forti non tamen adeo lato conſtringenda eſt cutis, partim ut atrox dolor præcaveatur in exſtirpatione, partim etiam ut enormis hæmorrhagia, quæ preſſo pede diſciſſionem ampliorum vaſorum ſubſequitur, impediatur: Et quamvis primum vincula non ſine gravi dolore injiciantur, poſtmodum tamen omnes cruciatus, qui ex ſectione oriuntur leniunt & obtundunt, ita ut vix ullus doloris ſenſus percipiatur *vid. Dec. 2. Ann. 8. obſerv. 211.* Vinculum hoc bis circumdetur & optimè firmetur, ne hujus fiat relaxatio. Alii malunt ut duo robuſtiores viri præcipue in partibus carnoſioribus fortiter manibus teneant & conſtringant. Locus ubi applicari debet ligatura eſt ſupra partem abſcindendam aliquot & quidem duos digitos transverſos, ne ſectâ carne ligatura decidat. Prius autem quam ſectio peragitur, filum atramento tinctum applicandum eſt loco incidendo, qui ad minimum quatuor digitos transverſos ſit ſupra carnem emortuam & corruptam, poſtea cultro falcato ſatis acuto cutis & caro muſculoſa usque ad os unicâ ſectione ſeparanda eſt, quo facto muſculi ab oſſe ſtatim ſeparandi ſunt foras & intrinſecus & quidem ſatis amplo ſpatio, quo locus detur ſerræ, quæ ſatis acuta, oſſibus bene a perioſtio purgatis, applicanda &

 pri-

primo fibula, deinde tibi a præſcindenda eſt cito ſatis & tuto agilique dexteritate octo vel novem tractibus, leni tamen tractatione ne nimio motu & concuſſione ſæva mala obveniant ægro. Notandum autem hic eſt pedem bene eſſe extendendum, ita tamen ut paulatim inflexus teneatur ad intra quo ambo oſſa æqualiter ſerra præſcindi queant.

XVII.

Peracta ſectione, ſanguinis profluvium ſiſtendum, quod variis modis chirurgi præſtare ſolent; Nonnulli cauterio actuali ſeu ferro ignito carnem adurunt, qua aduſtione fibræ vaſorum criſpantur & conſtringuntur, ſicque remoram ſanguini injiciunt. Alii uti *Pareus* ſuadet *in Chirurg. Lib. 1. cap. 20. & 22.* tenacula vel volſellâ vaſa apprehendunt & acu transfigunt atque obducto filo deligant. Plurimi ſtyptico ſanguinis nimium fluxum compeſcunt. Primum modum improbat *Dominus Horn in Microtechne.* quoniam cauteriſatione actuali cruſta quædam gignitur, quæ frænum injicit ſanguinis effluxui, hæc autem quando decidit, de novo cruor largiſſime profluit. Nos dicimus remedium hoc eſſe facillimum & ſatis ſecurum & ubi periculum in morâ eſt adhibendum, maximè talibus in caſibus ubi remedia ſtyptica non ſunt ad manus. Juvat etiam cauterium adhibere tum temporis, ubi aliquid corrupti remanſerit, ſicuti quandoque ejusmodi caſus occurrunt. Ferrum autem inſigniter & ad ruborem usque candefactum eſſe debet, ſic enim citiſſimè ſequitur effectus, applicandum ipſis orificiis vaſorum & cavendum quoque ne ægrotans videns ferrum hoc terrore inſigni percutiatur. Quod alterum modum ſpectat, nimirum

de-

deligationem arteriarum variis premitur difficultatibus, quoniam arteriæ post sectionem breviores fiunt & intra carnem sese occultant, hinc forcipe non bene teneri & extrahi possunt ad deligationem, deinde ligaturæ harum etiam tempus & moram requirunt, quam impecillitas & defectio ægri non permittunt; porro ipsum vinculum quoque arteriæ tunicas quandoque dissecat; si nimis fortiter stringatur hoc autem si non fit sanguinis fluxus non impeditur. Melior & optimus modus & sistere sanguinem stypticis seu solidis, seu liquidis. Varia autem hunc in finem laudantur remedia nonnulli vitriolum cyprium, item solutionem vitrioli albi, nec non liquorum stypticum danicum ex alumine, vitriolo, oleo vitrioli & aceto præparandum, maxime æstimant. *Hildanus Cent. V. observ. 17.* Pulverem stypticum suum magnifacit; Nos instar omnium caput mortum vitrioli probe exustum *cum Heernio in comment. ad aphoris. Hippocratis 3. S. 1.* commendamus; Hoc enim præstantissimæ virtutis est ad omnem effrenem sanguinis fluxionem cohibendam. Historia quam refert laudatus Heurnius de hoc pulvere observatione digna est. *Nimirum Illustrissimus Aurantiæ Princeps Wilhelmus Nassovius Antwerpiæ à latrone læsus sclopeto in collo ita ut vena jugularis magna maximam copiam sangvinis funderet per plurimos dies, cum quotidie aliquot libras ejus emitteret; Non autem potuit sisti illa fluxio, tandem quidam digestivo illito ac involuto colcothare id perfecit.* Si compositum quis desideret potest esse tale Recipe Boli armen. unc. quatuor, sangvin. dracon. aluminis, terræ sigillatæ ana unciam unam semis, nuc. cupressæ, gallar. ana unc. unam, capit. mortui vitrioli unc. duas M. F.

pulvis. Ex liquidis, quæ, quoniam soluta sunt, facilius penetrant & sanguini coagulum inducunt, omnibus palmam dubiam reddit liquor martis seu vulgo dictum oleum martis, quod ex capite mortuo florum salis ammoniaci martialium aëri libero exposito per deliquescentiam emergit & longe præsentius est quovis etiam famoso styptico. Sanguini si infunditur, illum in instanti in firmum & stabile coagulum imo ex fluido in solidum mutat, quoniam crassioris molis & angulosæ figuræ particulæ vitriolicæ globulorum sanguineorum ab æthere rotationem, in quâ fluiditas ejus consistit, impediunt & globulos istos coaduniunt. Alii curiosiores spiritum vini rectificatissimum ad sanguinis fluxum refrœnandum collaudant, quod experimentum, quamvis propter debilitatem suã huc non trahendum existimem, non tamen prorsus de nihilo est & in levioribus læsionibus locum invenit. Ratio autem operandi est in procinctu; nimirum spiritꝰ talis omni phlegmate orbatus quam promptissime imbibit serum seu partem aquosam sanguinis, unde particulæ sanguineæ crassiores ex poris seri præcipitatæ in molem concrescunt & stabile quoddam corpus constituunt, quod effluxioni sanguinis remoram immittit, deinde etiam vasorum ac tubulorum carneorum fibræ particulis æthereis salinis spiritus vini exsiccantur, constringuntur ac si breviores ac angustiores evadunt ut intra limites suos manere queat fluor sanguineus. Modus autem applicandi styptica hic est, nimirum turundæ insignes ex lino discerpto conficiuntur, quæ madefiunt albumine ovi conquassato, quibus deinde pulvis stypticus inspergitur vel ipsæ turundæ liquori styptico immer-

merguntur & postea applicantur ipsis vasis, quæ prout amplitudine ac capacitate differunt diversas figura & magnitudine turundas quoque exigunt.

XIIX.

Sedato sanguinis fluxu opus est, ut vincula stupefactiva removeantur, cutis remittenda, quæ os contegit & bonam partem læsionis imo nonnunquam totam, & dum pelle illa vasa conteguntur, partim & fluens sistitur sanguis, partim & consolidatio promovetur. Venetorum lictores *teste Bartholomæo Maggio de vulnerum sclopt: curat. pag. 268.* qui facinoroso alicui homini manum abscindere debent, pellem ad superiora trahunt & post manus amputationem illico contractam pellem laxant & diligenter circa juncturam consuunt, vulnerique ventrem gallinæ moriendis adhibent, nec ullum deinde fit sanguinis profluvium; & hoc a *Galeni* sententia non abhorret, *qui lib. 5. Method.* scribit *sanguinis fluxum sisti ex propriæ cutis superpositione, quapropter tuto hoc modo membra secabis, qui si tibi satisfecerit illum te docuisse non me pænitebit.* Accepimus in Belgio modum hunc admodum esse familiarem & multiplici experimento utilissimum deprehensum fuisse, nimirum tibia secta musculus Gastrocnemius vel ejus portio salva adhuc & viva non abscinditur, sed separatur a reliqua parte, quâ deinde obvolvitur membrum sauciatum & sic brevi tempore felicissimo cum successu sanatio absolvitur. Imposito postea pulvinari linteo albumine madefacto ad replendam cavitatem, vesica bubula satis fortis & aquæ calidæ prius immersa toti trunco obducitur, donec hæmorrhagiæ metus transiverit: tertio vel quarto die demum removetur ligatura & iterum pulvis stypticus cum albumine ovi mixtus imponendus est & opera danda ut indurata ac inglutinata prius emolliantur, eschara ut decidat, ad quod egregiè facit digestivum ex melle, terebint. pulvere aristol. irid. florent. thure & spir. vin. paratum. Escharâ delapsa vel filo vulneris os latis futuris constringendum

vel

vel per emplaſtra cutis attrahenda. Luxurians & ſpongioſa caro, quæ ſæpius excreſcit coercenda eſt inſperſo pulvere radicis ireos & aluminis uſti; tandem cicatrix emplaſtro diapalmæ, item de cerussâ nec non unguento deſiccante rubro inducenda eſt.

XIX.

Poſtremo ad feliciorem proceſſus ſucceſſum quædam neceſſariæ cautelæ adjiciendæ ſunt, Primo nimirum hæc operatio ita à chirurgo inſtituenda eſt, ut exponendo inſtrumenta ſua non timorem incutiat ægroto, qui peſſimus nonullorum mos eſt: dum ex abrupto quaſi ægrotantibus indicunt exſtirpationem & ſtatim omnia ad hoc opus parata inſtrumenta monſtrant; Novi ex relatione ſvaviſſimi Dni. Parentis mei plures panico quaſi terrore ſic correptos & exanimatos fuiſſe, ut poſtmodum parum feliciter res ſucceſſerit. Subitus enim & inopinatus terror mirum quantum turbat ſpirituum & corporis œconomiam; *Secundo* non aggredienda res eſt ſtomacho vacuo, protinus enim moleſtâ ſyncope prehendi ſolent, nec eo repleto, ne cibus propter agitationem corrumpatur. *Tertio* in cacochimicis, ſenibꝰ raro feliciter cedere ſolet & conſultius ſemper inſtituitur horis matutinis, quam pomeridianis, tempore verno & autumnali, quam hyberno & æſtivo. *Quarto* denudatæ partes & oſſa non diu aëri exponenda ſunt, ne hic conglutinationem impediat & corruptionem ac nigredinem oſſi inducat. *Quinto* poſt operationem peractam inſiſtendum eſt remediis intrinſecis refocillantibꝰ & alexipharmacis, temperatis tamen & in genere vitanda omnia exceſſivâ qualitate prædita, ſpirituoſa calida, vaporoſa, opiata. Mixtura, quæ conſtat ex vino, oculis cancri, aqua cinnam. ſcorzon. eſſent. nuciſtæ, & paucis granis theriac. cœleſtis omnium optima; hæc enim confortat, blandam diaphereſin & tranſpirationem inducit, ſimul & ſpirituum tumultum componit. *Sexto* ad cruſtæ vel medicamentis vel ignito ferro inductæ a carne reſolutionem (ſolet enim inde

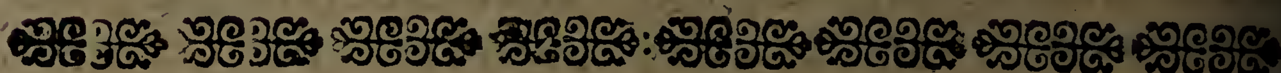
pro-

profluvium sangvinis sequi) non properare debemus. Cum autem putredo cessaverit, nec amplius sanguinis profluvium reformidandum, ea quæ crustam detrahunt, applicanda sunt, post crustæ autem casum, si adhuc inflammatio adest, ungventum diapompholygos, quo nullum aliud præstantius, adhibendum est, nullaque acria & quæ nimis calida tum ad movenda. *Plura qui legere circa hanc operationem cupit, conferat Johannem Vigonem Lib. 4. Chirurg. cap. 7. Aquapendentem Lib. I. Chirurg. cap. 19. & titulo de Sphaceli chirurgiâ & Celsum Lib. 7. cap. 33. Hildanum lib. de gangræna & Sphacelo. Spolingen Parte 4. cap. 2.*

XX.

Coronidis loco de symptomatibus, quæ post operationem subveniunt deque illorum caussis pauca adhuc addam. Sunt autem potissimum syncope hæmorrhagia, febris inflammatoria, cum phrenitide, delirio & de novo gangræna & sphacelus. Syncope debetur potissimum timori & terrori, nec non nimio sangvinis effluxui. Si autem gangræna a causâ intrinseca est non mirum ipsam malignitatem Spiritus in crasi & motu turbare unde præceps virium lapsus, animi defectio; sudor frigidus & fætidus nascitur. Deinde hæmorrhagiæ facilius de novo fiunt, hinc videndum ne æger multum se commoveat, sternutet, vociferetur, tussiat, aut corpus culcitris multum oneret & quæcunque corpus & sanguinem commovent hinc vitanda sunt. Hinc quando æger dormit semper vigilans ipsi adsit minister. Quod si autem hæmorrhagia denuo supervenerit, non amovendus est illico prior apparatus, sed tentandum an aliis remediis retineri possit: nimirum aquâ frigida inspersâ, item stupis cum pulveribus stypticis, V. S. in oppositâ parte. Illud autem maximè quoq; observatione ac notatu dignum est, non solum post graviores contusiones membrorum, verum & illorum amputationem frequentem esse hæmorrhagiam narium, ratio mihi videtur esse talis, quoniam sanguinis circulatio ex arteriis in venas non ritè & æqualiter procedit; dum nimi-

nimirum magna arteria amputata & ejus pars ligata vel obstructa est, sangvis necessario, qui transiret ad illam partem emortuam & detruncatam & reverteretur per venam, ad alias partes per arterias magno cum impetu ruit & qua data porta effluit. Hinc optime annotavit *Hildanus lib. de Dysent. c. 1.* quod sangvinea dysenteria in iis, quibus membrum aliquod abscissum est, proveniat: tunc enim *inquit* sanguis, qui pro nutritione partis abscissæ constitutus fuerat, ad fontem suum recurrens beneficio naturæ ad intestina depellitur. Febris inflammatoria in omnibus graviter vulneratis familiaris esse solet, propter stasin & corruptionem sanguinis & seri, nec non inæqualem sanguinis & seri circulum. Convulsiones ut plurimum nunciæ mortis sunt, dum fluidum nerveum penitus destructum & irregularis motus indicant. TANTUM.

SIc tuus exactus, FILI, feliciter artis
Pæoniæ cursus; Condis honoris opus.
Hoc, ceu credo, brevi roseo te murice cinget,
Ex animo lætor; lætaque quæque precor.

Ex paterno affectu hæc scribebat

BERNHARDUS BARNSTORFF,
Med. D. & in Alma ad Varnum Profess.
Publ. Facultat. Medic. Senior & p. t. Decanus nec non Physicus ibid. *hodieq;* Academiæ RECTOR MAGNIFICUS.

